บทความ

หัวข้อ	**คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร**
	(Quality of Life of the Citizens Using Government Welfare Cards in Khet Bangna, Bangkok Metropolitan Administration)
อาจารย์ที่ปรึกษา	**รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี**
ชื่อนักศึกษา	**นางสาวดวงแก้ว หนักแน่น**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนของผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 202 คน เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม จากประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 55 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน/เกษียณ/ว่างงาน มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 มีภาระหนี้สิน ต่ำกว่า 50,000 บาท มีที่อยู่อาศัยเป็นแฟลตหรืออาพาร์ตเม้นต์ มีสมาชิกในครัวเรือน 3 คน และมีการรับรู้ข่าวสารผ่านโทรทัศน์

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยรวม 5 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับของคุณภาพชีวิตประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาก ($\overline{X}$ = 3.81, S.D .= 0.510)

เมื่อแยกระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.22, S.D. = 0.546) รองลงมาด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาก ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.645) ด้านร่างกาย อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาก ($\overline{X}$ = 3.88, S.D. = 0.522) ด้านจิตใจ อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาก ($\overline{X}$ = 3.85, S.D. = 0.675) ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.07, S.D. = 1.032)

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต ประชาชน ผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

Abstract

The Objective of this research was to study the quality of life of the people using government welfare cards in Khet Bangna, Bangkok.The sample group was 202 people. The data was collected by using questionnaires and analyzed by using fundamental statistics which were consisted of frequency, percentage, mean and standard deviation. The result of this research could be summarized as follows:

1. People who use government welfare cards in Khet Bangna, most them were female. Their age was 55 years old or above and their status were married. They graduated at the primary level. Their occupations were househusbands/housewives/retirees/unemployed. Their monthly income wrer less than 5,000 Baht while they had debts of less than 50,000 Baht. Most of them lived in an apartment and the number of each family was 3 people. They usually perceived news and information through television.

2. The results of the level of opinion analysis about the quality of life of citizens using government welfare cards of 5 aspects, the overall was at a good level ($\overline{X}$ = 3.81, S.D. = 0.510).

When separated the level of opinion about the quality of life of people using government welfare cards on each aspect, found that the highest mean aspect was the social relationship at an excellent level ($\overline{X}$ = 4.22, S.D. = 0.546) followed by the environment which was a good level ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.645) the physical was a good level ($\overline{X}$ = 3.88, S.D. = 0.522) and the psychological also was a good level ($\overline{X}$ = 3.85, S. D. = 0.675) . Meanwhile, the economic, and quality of life of people using government welfare cards was moderate level ($\overline{X}$ = 3.07, S.D. = 1.032).

Kew word: Quality of Life , Citizens Using Government Welfare Cards Khet Bangna, Bangkok Metropolitan Administration

ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย

โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2561 เป็นนวัตกรรมในการช่วยเหลือประชาชนผู้มีฐานะยากจนเพื่อให้พ้นจากปัญหาความยากจนของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ด้วยการให้มีการขึ้นทะเบียนกับกระทรวงการคลัง จากนั้นออกบัตรสวัสดิการเพื่อช่วยในการลดค่าครองชีพทั้งการซื้อสินค้าและการเดินทาง สำหรับการช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแบ่งเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยรัฐบาลให้เงินใส่ไปในบัตรสวัสดิการให้ผู้ที่มีรายได้น้อยที่มาลงทะเบียน นำไปใช้ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค โดยคนที่มีรายได้ต่ำกว่าปีละ 30,000 บาท ได้เงินไปซื้อของใช้เดือนละ 300 บาท ส่วนคนที่มีรายได้ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป แต่ไม่เกิน 100,000 บาท ได้รับเงินเดือนละ 200 บาท และได้เงินส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มคนละ 45 บาท ต่อ 3 เดือนครั้ง ส่วนการลดค่าใช้จ่ายเดินทาง คือถ้าเดินทางด้วยรถเมล์ รถไฟฟ้า ได้รับเงินเดือนละ 500 บาท

คุณสมบัติผู้ที่มาลงทะเบียน ต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทย มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (โดยต้องเกิดก่อนวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2542) อยู่ในภาวะว่างงานหรือมีรายได้ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2559 ทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ต้องไม่มีทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลาก ออมสิน สลาก ธ.ก.ส พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ หรือถ้ามีทรัพย์สินทางการเงินดังกล่าวต้องมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ไม่เกิน 100,000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง และต้องไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์นอกสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ดังกล่าว ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด ปรากฏตามข้อมูลของกรมบัญชีกลาง ณ วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2560 ระบุว่ามีผู้ลงทะเบียนจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 14.2 ล้านคน กระทรวงการคลังได้นำข้อมูลผู้ลงทะเบียนไปตรวจสอบคุณสมบัติบุคคล ทรัพย์สินและรายได้ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการปกครองตรวจสอบคุณสมบัติบุคคล ธนาคารพาณิชย์ และธนาคารแห่งประเทศไทย ตรวจสอบจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากธนาคารและทรัพย์สิน ได้แก่ สลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส. พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ กรมที่ดินตรวจสอบการครอบครองที่ดิน และกรมสรรพากรตรวจสอบรายได้ของปี 2559 โดยผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดที่ได้รับประชารัฐสวัสดิการ มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 11 ล้านคน การให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จะทำให้การช่วยเหลือจากภาครัฐถูกกลุ่มเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยภาครัฐมีข้อมูลในการติดตามประเมินผลการให้สวัสดิการในแต่ละประเภท และนำมาปรับปรุงการให้สวัสดิการให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถกำกับติดตามค่าใช้จ่ายสวัสดิการต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ (ไทยคู่ฟ้า วารสารสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ฉบับเดือนเมษายน – มิถุนายน 2561)

สำนักงานเขตบางนาเป็น 1 ใน 50 สำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครซึ่งมีประชากรในพื้นที่เขตบางนามีจำนวนทั้งสิ้น 88,686 คน แยกเป็น เพศชาย 41,061 คน เพศหญิง 47,625 คน และแยกเป็นอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 73,542 คน สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นเขตเมืองที่กำลังขยายตัวเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่เริ่มหนาแน่น มีทั้งตึกแถว บ้านเดี่ยว คอนโด ตึกการเคหะ และชุมชนซึ่งประชากรในพื้นที่เขตบางนามีประชากรแฝงจากต่างจังหวัดและมีการย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตบางนาเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ สังเกตได้จากการรับลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

จำนวน 2 รอบที่ผ่านมา ได้แก่ รอบที่ 1 รับลงทะเบียนตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน – 15 พฤษภาคม 2560 จำนวน 1,605 คน ผู้มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์จำนวน 1,557 คน มีผู้ไม่ผ่านเกณฑ์และคุณสมบัติไม่ครบ จำนวน 48 คน รอบที่ 2 รับลงทะเบียนตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม – 30 มิถุนายน 2561 จำนวน 554 คน ผู้มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์จำนวน 426 คน มีผู้ไม่ผ่านเกณฑ์และคุณสมบัติไม่ครบ จำนวน 128 คน รวมจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์และมีคุณสมบัติครบมีจำนวนทั้งสิ้น 1,983 ราย

ผู้จัดทำวิจัยเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการรับลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จึงมีความสนใจศึกษาด้านคุณภาพชีวิตของผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐว่ามีคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านเป็นอย่างไร ผู้วิจัยศึกษาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร” เพื่อนำข้อมูลที่ศึกษามาเป็นแนวทางการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนของผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4. ด้านสภาพแวดล้อม และ5. ด้านเศรษฐกิจ

3. ขอบเขตด้านประชากร คือ ประชาชนที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่เขตบางนา ลงทะเบียนรอบ 2 จำนวน 202 คน

4. ขอบเขตด้านเวลา คือ ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2563 – พฤษภาคม 2564

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลดลง รู้สึกถึงความเสมอภาคเท่าเทียมกัน เป็นต้น

2. เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาความยากจนในประเทศได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่เขตบางนาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และเศรษฐกิจที่ดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้อย่างดี

ความยากจน หมายถึง ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน กล่าวคือ ไม่มีรายได้เพียงพอที่จะใช้จ่ายในการซื้อสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานในการครองชีพ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

สวัสดิการ หมายถึง การให้สิ่งที่เอื้ออำนวยให้แก่ผู้ยากจนให้มีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและสะดวกสบาย

รัฐสวัสดิการ หมายถึง การบริการด้านนโยบายสาธารณะที่รัฐเป็นผู้จัดสรรให้แก่ประชาชนในประเทศที่การเป็นอยู่มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน เพื่อให้ประชาชนมีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมายถึง บัตรคนจน คือ บัตรที่ออกโดยกรมบัญชีกลาง ตามนโยบายของรัฐ ที่จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายบางอย่างเท่านั้น สิทธิที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้รับก็คือวงเงิน 200 - 300 บาทต่อเดือน (รายได้มากกว่า 30,000 บาท / ปี ได้วงเงิน 200 บาท และรายได้ไม่เกิน 30,000 บาท / ปี ได้วงเงิน 300 บาท) ใช้สำหรับนำไปซื้อสินค้าต่าง ๆ ในร้านธงฟ้าประชารัฐ และร้านค้าอื่นๆที่เราสะดวกไปซื้อ โดยสินค้าที่จำหน่ายในร้านค้าธงฟ้าประชารัฐและสามารถใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐจ่ายได้

นโยบายสาธารณะ หมายถึง แนวทาง โครงการ หรือกิจกรรมที่เกิดประโยชน์กับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ที่ทางรัฐต้องจัดหาให้กับประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกด้าน หรือเป็นการแก้ปัญหาของรัฐบาลที่มุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ในภาพรวมของประเทศ

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

"คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร"

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการ

ประวัติความเป็นมาของรัฐสวัสดิการ

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์ (2544) รัฐสวัสดิการเกิดขึ้นในโลกเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยอังกฤษเป็นประเทศแรกที่ถูกเรียกว่ารัฐสวัสดิการโดยรัฐก้าวเข้ามารับผิดชอบชีวิตความเป็นอยู่และสวัสดิภาพของประชาชนในแทบทุกด้านแทนที่ ครอบครัวและชุมชนตั้งแต่คนเราเกิดจนกระทั่งตาย อังกฤษเป็นแบบอย่างของรัฐสวัสดิการที่ประเทศพัฒนาแล้ว ทั่วโลกต่างดำเนินรอยตามประวัติการกำเนิดขึ้นของรัฐสวัสดิการมีนักวิชาการอธิบายเชื่อมโยงไปถึงยุคระบบศักดินา หรือยุคกลางของยุโรป โดยชี้ให้เห็นวิวัฒนาการของระบบสังคม ศาสนา เศรษฐกิจและการเมืองของอังกฤษ ในยุคแรก ๆ รัฐบาลอังกฤษเข้ามายุ่งเกี่ยวกับชีวิตคนยากจนด้วยเหตุผลของการควบคุมระบบระเบียบและกลไกของสังคม ป้องกันการอพยพของแรงงาน ตลอดจนสะท้อนให้เห็นค่านิยมของการทำงานหนัก ตามความเชื่อของลัทธิพิวริแตนท์ที่ถือว่าผู้ไม่ทำงานและผู้เกียจคร้านในการงานเป็นคนเลว รากฐานของสวัสดิการสังคมในอังกฤษเริ่มด้วยการตรากฎหมายนับสิบฉบับที่มีการปรับปรุงแก้ไขกันเรื่อยมา นับตั้งแต่ ค.ศ. 1300

ความหมายของรัฐสวัสดิการ

จตุรงค์ บุณยรัตนสุนทร ([ออนไลน์], 2560) "รัฐสวัสดิการ" (Welfare State) รัฐสวัสดิการ ในความหมายรวบยอดหมายถึง รัฐหรือประเทศที่มีการจัดระบบสวัสดิการสังคมอย่างทั่วด้านให้แก่ทุกคนในสังคมอย่างถ้วนหน้า (Welfare for All) สวัสดิการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนั้นดำเนินงานโดยรัฐทั้งหมด รัฐสวัสดิการมีลักษณะทั่วไป 3 ประการ คือ

1. รัฐประกันรายได้ขั้นต่ำของทุกคนในสังคม โดยไม่คำนึงว่าคน ๆ นั้นจะเป็นใคร ทำงานอะไร มีทรัพย์สินมากน้อยแค่ไหน

2. สร้างความมั่นคงในชีวิตให้แก่ทุกคน ทุกครัวเรือน โดยให้มีหลักประกันทางรายได้ และอยู่รอดปลอดภัยจากภาวะวิกฤติต่าง ๆ

3. ให้พลเมืองทุกคนโดยไม่เลือกกลุ่มคน ชนชั้น และสถานภาพ ได้รับบริการสังคม (Social Service) อย่างเสมอหน้ากันด้วยมาตรฐานที่ดีที่สุด เท่าเทียมกัน ผู้วิจัยสรุป รัฐสวัสดิการว่าการดำเนินงานของรัฐที่มุ่งเน้นให้เกิดการกินดี อยู่ดี แก่ประชาชนในประเทศ โดยการกำหนดนโยบายต่างๆ ให้สอดคล้องกับลักษณะต่างๆ ในประเทศ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาให้ประชาชนเกิดความมั่นคงในชีวิต

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

เมื่อกล่าวถึง “คุณภาพชีวิต” ประเทศไทยก็ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อวางรากฐานให้กับโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งรายละเอียดของแผนพัฒนาฯ แต่ละฉบับจะมีความแตกต่างกันตามความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยนั้นๆ แต่ในภาพรวมก็จะมีพันธกิจและเป้าหมายที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมั่นคง โดยการร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่ช่วยขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ

ความหมายของคุณภาพชีวิต (Quality of Life) “คุณภาพชีวิต” ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน และมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิต ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมความหมายไว้ ดังนี้

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา พ.ศ.2552 ([ออนไลน์], 2563) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “คุณภาพ หมายถึง ลักษณะที่ดีเด่นของบุคคลหรือสิ่งของ ชีวิต หมายถึงความเป็นอยู่ซึ่งตรงข้ามกับความตาย รวมความแล้ว ลักษณะที่ดีเด่นของบุคคลในความเป็นอยู่” นุจรี ประทีปะวณิช จอร์นส (2552) กล่าวไว้ว่า โดยทั่วไปคุณภาพชีวิต (Quality of Life) มีความหมายกว้างโดยรวมทั้ง 1. สุขภาพ 2. สิ่งแวดล้อม 3. ครอบครัว 4. การมีที่อยู่อาศัย 5. วัฒนธรรม 6. เพื่อนบ้าน 7. ฐานะการเงิน เป็นต้น ต่อมาพบว่าเมื่อคนเรามีสุขภาพแข็งแรง ปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ จะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลหลักต่อชีวิตความเป็นอยู่ แต่เมื่อเจ็บป่วยเรื้อรัง สุขภาพจะมีอิทธิพลต่อชีวิตคนๆนั้นเหนือปัจจัยอื่น ๆ แม้ว่ามีการศึกษาในเรื่องคุณภาพชีวิตกันมากขึ้น แต่ปัจจุบันยังไม่มีคำนิยามที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล มานพ นักการเรียน ([ออนไลน์],2563) พระพุทธศาสนากับแนวคิดเรื่อง คุณภาพชีวิต คือ การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีความสุขทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันก็สามารถเผชิญปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่ของบุคคลในสังคมองค์การอนามัยโลกได้ แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านร่างกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

ผู้วิจัยสรุป คุณภาพชีวิตว่า เป็นการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลที่ดี มีความสุขทั้งทางกายและทางใจ โดยสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างเป็นสุข ซึ่งการมี

คุณภาพชีวิตที่ดีต้องสนองตอบความต้องการในชีวิตให้ครบทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านเศรษฐกิจ

แนวคิดทฤษฎีนโยบายสาธารณะ

ความหมายของนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะ หมายถึง แนวทางกิจกรรม การกระทำ หรือการเลือกตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลได้ทำการตัดสินใจและกำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อชี้นำให้มีกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการวางแผน การจัดทำโครงการ วิธีการบริหารหรือกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ด้วยวิธีปฏิบัติงานที่ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการในแต่ละเรื่อง

อมร รักษาสัตย์ (2548) ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะมีอยู่ 2 นัยด้วยกัน คือ ในความหมายอย่างแคบ คือ หลักการและกลวิธีที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่ในความหมายอย่างกว้างจะครอบคลุมถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดตัวเป้าหมายอีกด้วย และยังจำแนกลักษณะความหมายของนโยบายไว้เป็นประเด็นต่าง คือ 1) การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการจะไปถึง 2) หลักการหรือกลวิธีที่จะหาทางปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายนั้น และ 3) การเตรียมการสนับสนุนต่างๆ เพื่อให้ปฏิบัติตามหลักการ

ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ

เสน่ห์ จุ้ยโต (2552) นโยบายสาธารณะในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประเทศ โดยเป็นเครื่องมือ ของรัฐบาลในการสร้างสังคมไทยที่พึงประสงค์ในประเด็นสร้างสังคมคุณภาพโดยการสร้างคนดี คนเก่ง มีวินัย เคารพกฎหมายและมีความรับผิดชอบ ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีกระบวนการยุติธรรมเป็นที่พึ่ง ของประชาชน และมีความเป็นธรรมในสังคม ในฐานะเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการอำนวยความยุติธรรม ในเรื่องพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับนานาประเทศในการป้องกันการก่อการร้ายและอาญากรรมข้ามชาติ และความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีความสำคัญต่อประชาชน ซึ่งนโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตของระบบการเมืองที่สอดคล้องต่อความต้องการหรือข้อเรียกร้องของประชาชนและพลังสนับสนุนของประชาชนซึ่งปัญหาและความต้องการของประชาชน

สรุป แนวทางการกระทำของรัฐบาลทุกระดับในประเทศหนึ่งๆ ได้ตัดสินใจขั้นต้นเพื่อที่จะกำหนดแนวทางกว้างๆ เป็นการทั่วๆ ไป เพื่อนำเอาไปเป็นแนวทางให้การปฏิบัติงานต่างๆ เป็นไปอย่างถูกต้องและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยแนวทางกว้างๆ นั้น จะออกมาเป็นผลผลิตของนโยบาย และจะถูกแปรรูปเป็นโครงการ แผนงาน เพื่อเป็นหนทางชี้นำให้มีการกระทำต่างๆ เกิดขึ้นตามมา ทั้งนี้จุดมุ่งหมายของนโยบายสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ สังคม ท้องถิ่น

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

จุดเริ่มต้นมาตรการสวัสดิการแห่งรัฐ

นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

โครงการประชารัฐสวัสดิการ เป็นนวัตกรรมในการช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยให้พ้นจากปัญหาความยากจนของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี โดยการให้มีการขึ้นทะเบียนกับกระทรวงการคลัง จากนั้นจะออกเป็นบัตรสวัสดิการเพื่อช่วยในการลดค่าครองชีพทั้งการซื้อสินค้า และการเดินทาง

กระทรวงการคลังได้ดำเนินมาตรการในการแก้ไขปัญหาความยากจน ด้วยการเปิดให้ผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด ลงทะเบียนระหว่างวันที่ 3 เมษายน - 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมภายใต้โครงการ e-Payment ภาครัฐ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการจัดสวัสดิการสังคมและการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐ ซึ่งบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นบัตรเพื่อสนับสนุนผู้มีรายได้น้อยซื้อสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ มีราคาที่ถูกกว่าท้องตลาด โดยจำหน่ายผ่านร้านธงฟ้าประชารัฐ ร้านค้าโชห่วย และร้านค้าชุมชนที่อยู่ในการส่งเสริมของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยกระทรวงการคลังจะเป็นผู้กำหนดวงเงินสำหรับใช้จ่ายผ่านบัตรเป็นรายเดือน เริ่มดำเนินโครงการในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2560

สำหรับการช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการจะแบ่งเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยรัฐบาลจะให้เงินใส่ไปในบัตรสวัสดิการให้ผู้ที่มีรายได้น้อยที่มาลงทะเบียน นำไปใช้ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค โดยคนที่มีรายได้ต่ำกว่าปีละ 30,000 บาท จะได้เงินไปซื้อของใช้เดือนละ 300 บาท ส่วนคนที่มีรายได้ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป แต่ไม่เกิน 100,000 บาท ได้รับเงินเดือนละ 200 บาท และได้เงินส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มคนละ 45 บาท ต่อ 3 เดือนครั้ง ส่วนการลดค่าใช้จ่ายเดินทาง คือถ้าเดินทางด้วยรถเมล์ รถไฟฟ้า จะได้รับเงินเดือนละ 500 บาท

สำหรับผู้ที่มาลงทะเบียนต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทย มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (โดยต้องเกิดก่อนวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2542) อยู่ในภาวะว่างงานหรือมีรายได้ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2559 ทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท จะต้องไม่มีทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ หรือถ้ามีทรัพย์สินทางการเงินดังกล่าวจะต้องมีจำนวนรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 100.000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง และต้องไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์นอกสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดปรากฏตามข้อมูลของกรมบัญชีกลาง ณ วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2560 ระบุว่ามีผู้ลงทะเบียนจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 14.2 ล้านคน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

" คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร"

วิษณุ ปัญญายงค์และคณะ (2561) ศึกษาวิจัย เรื่อง "การนำนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปปฏิบัติในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์" ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับดังต่อไปนี้ ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน ด้านเป้าหมายการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

จิราภรณ์ สิงห์บุญมี และโชคชัย เดชรอด (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ" ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีพระดับสูง ร้อยละ 10.5 มีความรู้ในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีพระดับต่ำ ร้อยละ 89.5 เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีพ ร้อยละ 11.0 ไม่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีพ ร้อยละ 89.0 เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมโครงการเนื่องจากมีภารกิจประจำอยู่แล้ว ร้อยละ 48.0

ต้องดูแลเด็กและคนชรา ร้อยละ 20.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีพของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บุรฉัตร จันทร์แดง เสาวลักษณ์ โกศลกิตติ อัมพร และสัญญา เคณาภูมิ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง "นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ" พบว่านโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนจน ถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับประชาชน ดังนั้น จึงไม่แปลกหากระหว่างการดำเนินนโยบายจะมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นบ้าง นั่นเป็นเรื่องในทางเทคนิคที่จะไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไข แต่ประเด็นเรื่อง ความตอบโจทย์ของสวัสดิการที่มอบให้ผู้มีรายได้น้อย ผู้เกี่ยวข้องอาจจะต้องมานั่งคิดทบทวนกันใหม่หรือไม่ว่าตรงใจตรงจุด และตรงประเด็นที่ผู้มีรายได้น้อยต้องการอย่างแท้จริง และมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งเป็นโครงการให้ความช่วยเหลือระยะที่ 2 ให้แก่ผู้ที่ผ่านการตรวจสอบในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 โดยมีสาระสำคัญมีหลักการในการดำเนินงานจัดทำโครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีมาตรการส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง และมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการพัฒนาผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อจัดทำสวัสดิการให้กับคนจนให้มีชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำปัจจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตใน 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4. ด้านสภาพแวดล้อม ขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 1994 อ้างถึงใน ดวงกมล คณโฑเงิน, 2556) ให้ความหมายว่า “คุณภาพชีวิต เป็นแนวคิดหลายมิติที่มีการผสมผสานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีความเป็นอิสระ มีความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านความเชื่อส่วนบุคคล ภายใต้วัฒนธรรม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตของแต่ละบุคคล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบร่างกาย (Physical) จิตใจ (Psychological) ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) และสิ่งแวดล้อม (Environment)

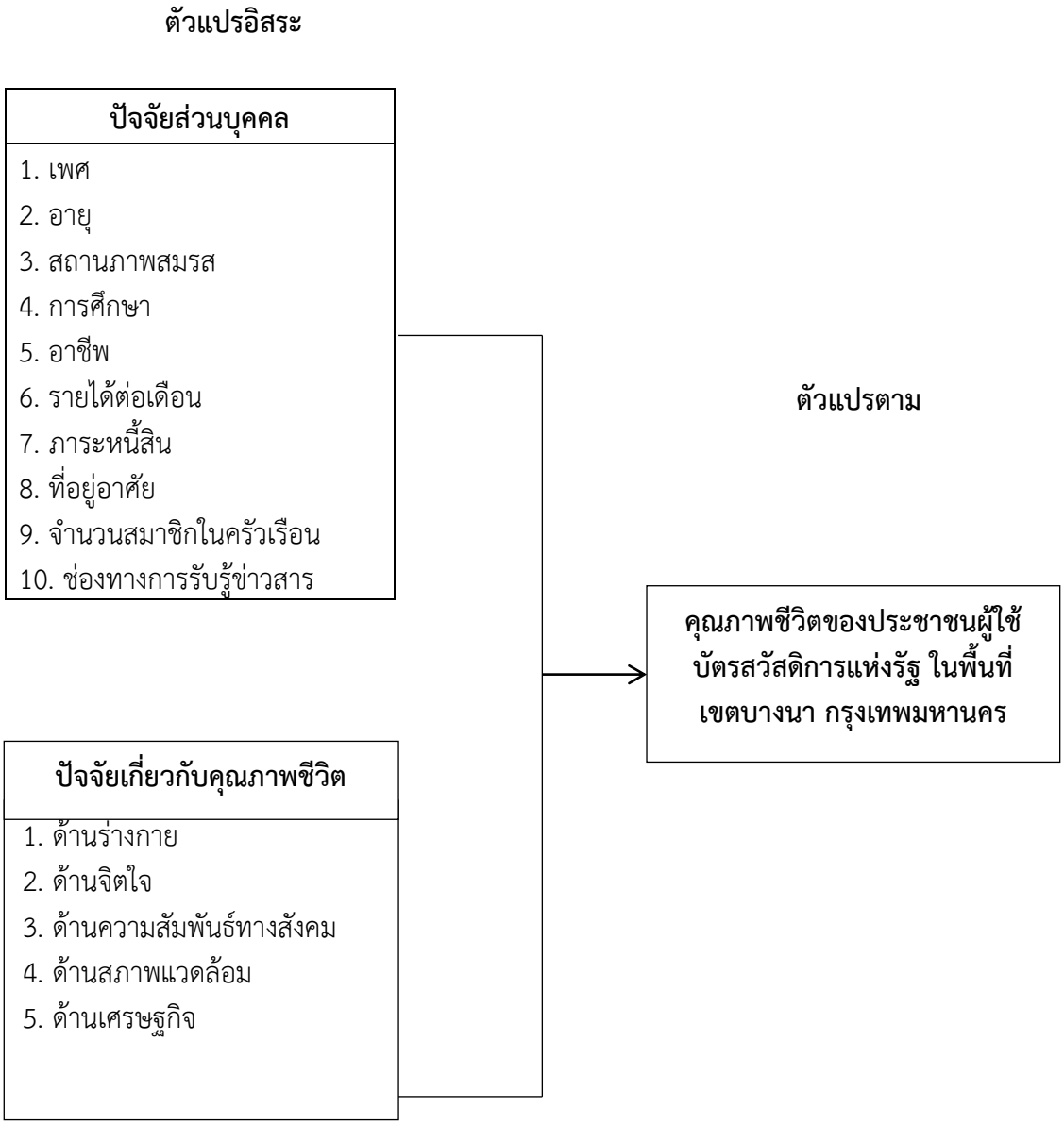

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐในปี 2561 และเป็นผู้ผ่านคุณสมบัติที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตบางนา จำนวน 426 คน (สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร, 2561)

ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา กำหนดโดยใช้โดยใช้สูตรของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงในธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) คำนวณจำนวนตัวอย่างภายใต้ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อน (0.05)ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 202 คน

สูตรของเครซี่และมอร์แกน

$$n = \frac{X^2 N_p (1-p)}{e(N-1) + X^2 p(1-p)}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

X^2 = ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95%

(X^2 = 3.841)

p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร

(ถ้าไม่ทราบให้กำหนด p = 0.5)

แทนค่า

$$n = \frac{3.81x426x0.5x0.5}{(0.05)^2(426-1) + 3.841x0.5x0.5}$$

$$= \frac{409.0665}{2.02275}$$

= 202.2328 ≈ 202 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaire) ที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งจะประกอบไปด้วยคำถามแบบปลายปิด และคำถามแบบปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็นส่วน ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถาม ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. สถานภาพสมรส 4. การศึกษา 5. อาชีพ 6. รายได้ต่อเดือน 7. ภาระหนี้สิน 8. ที่อยู่อาศัย 9. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และ 10. ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลจากการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ โดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิทสเกล (Likert Scale)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองด้วยวิธีแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามเอง โดยผู้ตอบแบบสอบถามต้องเป็นประชาชนใช้สิทธิบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2563 – พฤษภาคม 2564

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด มาตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้มาลงรหัส

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคลประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ใช้วิธีแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามส่วนที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลจากการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ซึ่งใช้การวัดมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) การตอบแบบสอบถามนี้มีการกำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับ คือ มากอย่างยิ่ง มาก ปานกลาง น้อย และน้อยอย่างยิ่ง โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากอย่างยิ่ง

4 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก

3 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย

1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยอย่างยิ่ง

โดยผู้วิจัย ได้รวบรวมข้อมูล หาค่าร้อยละและแจกแจงความถี่ของแบบสอบถาม เพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีหลักในการพิจารณาดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากอย่างยิ่ง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยอย่างยิ่ง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

จากการทบทวนแนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีปัจจัยหลายประการ ที่น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. สถานภาพสมรส 4. การศึกษา 5. อาชีพ 6. รายได้ต่อเดือน 7. ภาระหนี้สิน 8. ที่อยู่อาศัย 9. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และ 10. ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร

ปัจจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ

ตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา

สถิติที่ใช้ในในการวิจัย

โดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Startistics) ที่ใช้ในการนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1. ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

4. อภิปรายผล

จากผลการศึกษา“คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กรณีศึกษาพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 138 คน มีอายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 92 คน มีสถานภาพโสด จำนวน 43 คน ส่วนใหญ่จบ

การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 70 คน เป็นพ่อบ้าน/แม่บ้าน/เกษียณ/ว่างงาน จำนวน 107 คน มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 74 คน มีภาระหนี้สิน ต่ำกว่า 50,000 บาท มีที่อยู่อาศัยเป็นแฟลตหรือ อาพาร์ตเม้นต์ จำนวน 72 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน จำนวน 77 คน รับรู้ข่าวสารผ่านโทรทัศน์ จำนวน 111 คน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ งามวิทย์โรจน์ (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาการตอบสนองของประชาชนที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: ศึกษากรณีชุมชนนครไชยศรี กรุงเทพมหานคร" พบว่า ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับรายละเอียดของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 1994, อ้างถึงใน ดวงกมล คณโฑเงิน, 2556) ให้ความหมายว่า "คุณภาพชีวิต เป็นแนวคิดหลายมิติที่มีการผสมผสานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีความเป็นอิสระ มีความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านความเชื่อส่วนบุคคล ภายใต้วัฒนธรรม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตของแต่ละบุคคล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบร่างกาย (Physical) จิตใจ (Psychological) ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวเหมาะสม เนื่องจากมีองค์ประกอบครอบคลุมทุกมิติ" เช่นเดียวกับแนวคิดของ สุนารี งามซับ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาผลการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชนในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์" ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจว่าการพัฒนาเศรษฐกิจก่อให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมและยกระดับการดำรงชีพของประเทศให้สูงขึ้นเกิดการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่แท้จริงต่อบุคคล ตลอดระยะเวลายาวนานเพื่อให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของประเทศส่วนใหญ่ดีขึ้นกว่าเดิม การกระจายรายได้เป็นไปอย่างเสมอภาค ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากรายได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน พิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านร่างกาย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความรู้สึกเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาคนอื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีความรู้สึกสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ดี

2. ด้านจิตใจ คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีสมาธิในการทำงานต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีความรู้สึกพอใจในตนเอง

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของเกล็ดแก้ว บุญเกิด (2551) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิต คือ บุคคลที่มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ รู้จักรักตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี ความรู้สึกพึงพอใจในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม

4. ด้านสภาพแวดล้อม คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บ้านมีความมั่นคงและชุมชนของมีความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของวิไลพร บุญรอด (2552) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเป็นการดำรงชีวิตที่มีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

5. ด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ เงินเดือนที่ได้รับเพียงพอต่อการดำรงชีวิต จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าด้านอื่นมาก ทำให้เห็นว่าประชาชนผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐยังมีปัญหาเรื่องอาชีพ สิ่งที่รัฐจะต้องเข้าไปช่วยเหลือก็คือเรื่องของการส่งเสริมอาชีพ

5. สรุปผลและข้อเสนอแน

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร”

เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชชนของผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 202 คน เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม จากประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 55 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน/เกษียณ/ว่างงาน มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 มีภาระหนี้สิน ต่ำกว่า 50,000 บาท มีที่อยู่อาศัยเป็นแฟลตหรืออาพาร์ตเม้นต์ มีสมาชิกในครัวเรือน 3 คน และมีการรับรู้ข่าวสารผ่านโทรทัศน์

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยรวม 5 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับของคุณภาพชีวิตประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาก ($\overline{X}$ = 3.81, S.D .= 0.510)

เมื่อแยกระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.22, S.D. = 0.546) รองลงมาด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาก ($\overline{X}$ = 4.04, S.D. = 0.645) ด้านร่างกาย อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาก ($\overline{X}$ = 3.88, S.D. = 0.522) ด้านจิตใจ อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาก ($\overline{X}$ = 3.85, S.D. = 0.675) ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.07, S.D. = 1.032)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของ

ประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขตบางนา กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมสนับสนุนด้านอาชีพเพิ่มเติมให้แก่คนในชุมชนควบคู่กับการใช้จากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรวมทั้งการผลักดันให้เกิดผลิตภัณฑ์ของชุมชน

2. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ในการดูแลสุขภาพ มีการป้องกันและควบคุมภาวะที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคภัยไข้เจ็บ

3. ส่งเสริม สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อเพิ่มกำลังผลิต และส่งเสริมให้มีกลุ่มออมทรัพย์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และสามารถทำการวิเคราะห์หาแนวทางสำหรับการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างครบถ้วนยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบในพื้นที่เขตอื่นๆ เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีบริบทที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากที่สุด

บรรณานุกรม

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (2544). **นโยบายสังคมและสวัสดิการสังคม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เกล็ดแก้ว บุญเกิด. (2551). **คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรองค์การ บริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี.** การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จตุรงค์ บุณยรัตนสุนทร. (2563). **รัฐสวัสดิการกับสังคมสวัสดิการ : มุมมองทางทฤษฎี**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.nikomfoundation.org. (วันสืบค้นข้อมูล: 30 พฤศจิกายน 2563)

จิราภรณ์ สิงห์บุญมี และโชคชัย เดชรอด. (2562). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีพของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ดวงกมล คณโฑเงิน. (2554). **การศึกษาเรื่องทัศนคติและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชุมชนรอบโรงงานอุตสาหกรรม กรณีศึกษา:อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

นุจรี ประทีปะวณิช จอห์นส. (2552). **คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ.** ขอนแก่น:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มานพ นักการเรียน. (2563). **แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ม.5.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: https://sites.google.com. (วันสืบค้นข้อมูล 30 พฤศจิกายน 2563)

รองรัตน์ ชนะจน. (2551). **คุณภาพชีวิตของผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอดส์ในจังหวัดอุตรดิตถ์.** วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

วิไลพร บุญรอด. (2552). **คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วิษณุ ปัญญายงค์ และคณะ. (2561). **การนำนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปปฏิบัติในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สายสมร ทองอยู่. (2561). **การศึกษาความโน้มเอียงของการบริโภคหน่วยสุดท้ายของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในจังหวัดลำปาง.** วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา 2563. (2563). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: https://www.orst.go.th. (วันสืบค้นข้อมูล 2 พฤศจิกายน 2563)

สุนารี งามซับ. (2562). **การศึกษาผลการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชนในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อศึกษาผลการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชนในอำเภอนางรอง**

จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

เสน่ห์ จุ้ยโต. (2552). **หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ** ประมวลสาระชุดวิชานโยบายสาธารณะและการบริหารโครงการ. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.

อมร รักษาสัตย์. (2548). **เอกสารประกอบการสอนการพัฒนานโยบาย.** กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.